

Uimhir Lárionaid

71

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2010

Tíreolaíocht

Páipéar 2
Ardsraith

[G3604]

DÉARDAOIN 17 MEITHEAMH, IARNÓIN

AM

1 uair 30 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.

Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.

Freagair **gach ceann** de na **3** cheist.

Tá léarscáil S.O. ar fáil duit le húsáid le **Ceist 3**.

Ná scríobh do fhreagraí ar an léarscáil seo.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 126 an marc iomlán don pháipéar seo, le 6 mharc ar a mhéad ag dul do chaighdeán na cumarsáide scríofa.

Léiríonn Fíoriúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Tá rialóir de dhíth le Ceist 3.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
CCS	

Marc Iomlán	
-------------	--

Téama D: Daonra agus Acmhainní

- 1 (a) Déan staidéar ar **Tábla 1** a thaispeánann an struchtúr aoise daonra do thíortha éagsúla in 2007. Freagair na ceistanna a leanann.

Tábla 1

An Leibhéal Forbartha	Tír	% de na daoine darb aois 0–14	% de na daoine darb aois 15–64	% de na daoine os cionn 65
LEDC	An Aetóip	50	48	2
LEDC	An Nigéir	45	52	3
MEDC	An Ghearmáin	15	69	
MEDC	An tSeapáin	10	70	20

Foinse: An Príomhscrúdaitheoir

Eochair: LEDC = Tír i mBéal Forbartha
MEDC = Tír Fhorbartha

- (i) Ainmnigh an tír ina bhfuil an céatadán is mó de chleithiúnaithe óige.

_____ [1]

- (ii) Comhlánaigh **Tábla 1** leis an chéatadán de dhaoine atá os cionn 65 a thaispeáint don Ghearmáin . [1]

- (iii) Cad é a chiallaíonn an téarma **struchtúr daonra**?

_____
_____
_____
_____ [2]

(iv) Ag baint úsáid as cás-staidéar ar athrú daonra i dTír i mBéal Forbartha a ndearna tú staidéar uirthi, cuir síos ar cad é mar a d'athraigh an **ráta breithe agus an ráta báis** thar am.

Tír i mBéal Forbartha _____

Athrú ar an ráta breithe agus an ráta báis _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

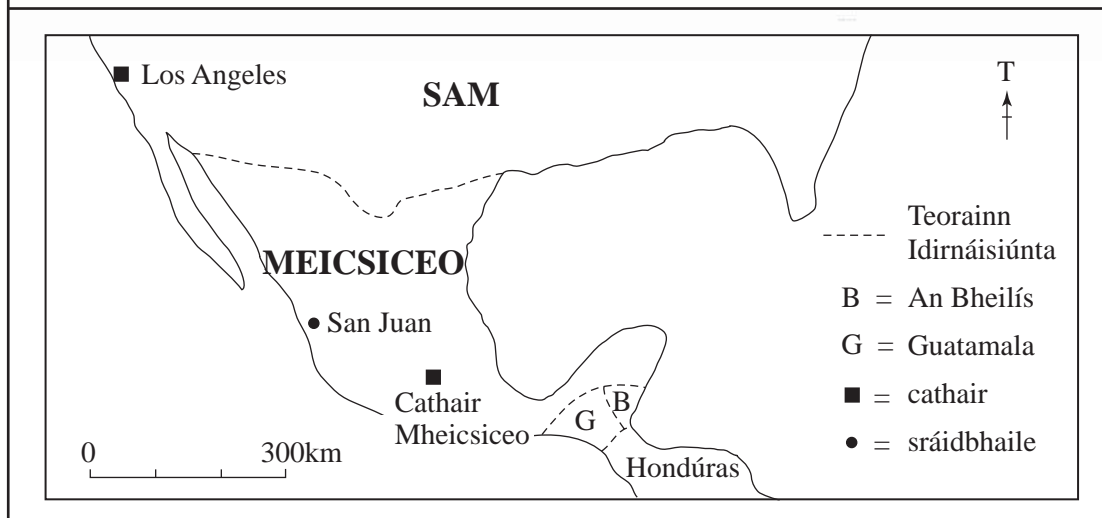
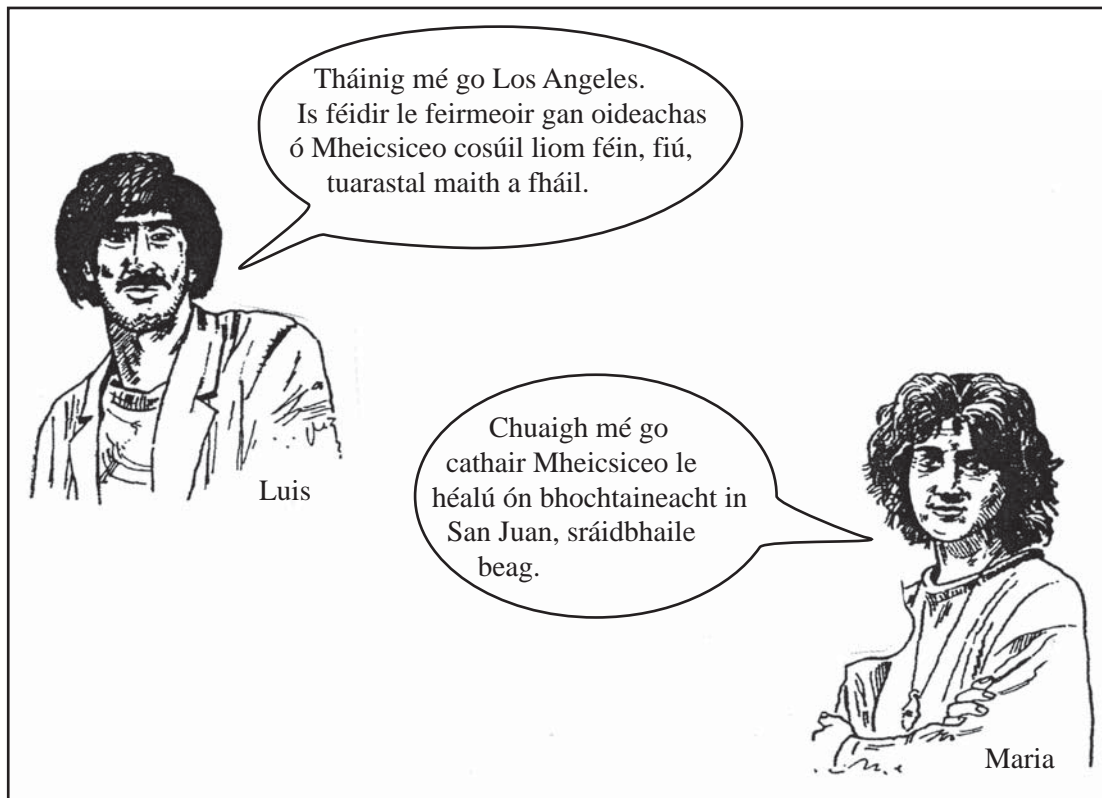
_____

_____

_____ [4]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Déan staidéar ar **Fíor 2** a thaispeánann dearcadh daoine a chuaigh ar imirce. Freagair na ceistanna a leanann.

Foinse: An Príomhscrúdaitheoir

Fíor 2

(i) Cén treo a bhfuil Los Angeles ó Chathair Mheicsiceo?

_____ [1]

(ii) Ainmnigh an duine NACH imirceach idirnáisiúnta é/í.

_____ [1]

Téama E: Athrú Eacnamaíoch agus Forbairt Eacnamaíoch

Scrúdaitheoir Amháin
Marcanna Athmharc

- 2 (a) Déan staidéar ar **Fíor 4** a thaispeánann fógra do Choicís Chóirthrádala in 2010. Freagair na ceisteanna a leanann.

Táimid ag iarraidh ar bhreis agus milliún duine a bheith páirteach linn sa bhabhtáil mhór. Le linn choicís na Cóirthrádála, babhtáil na hearraí a cheannaíonn tú de ghnáth agus ceannaigh earraí Cóirthrádála amhail siúcra, éadaí, bananaí agus liathróidí peile, fiú!

© Fairtrade Foundation <http://www.fairtrade.org.uk/thebigswap>

Fíor 4

- (i) Cad é a chiallaíonn an téarma **Cóirthrádáil**?

---

[2]

- (ii) Sainaithin bia Cóirthrádála **amháin** ó **Fíor 4**.

---

[1]

(ii) Luaigh ina iomláine fáth **amháin** a dtugann Tíortha Forbartha (MEDCs) cúnamh do Thíortha i mBéal Forbartha (LEDCs).

---

[3]

(iii) Luaigh **3** mhíbhuntáiste a bheadh ag Tíortha i mBéal Forbartha mar gheall ar chúnamh.

1. _____

---

2. _____

---

3. _____

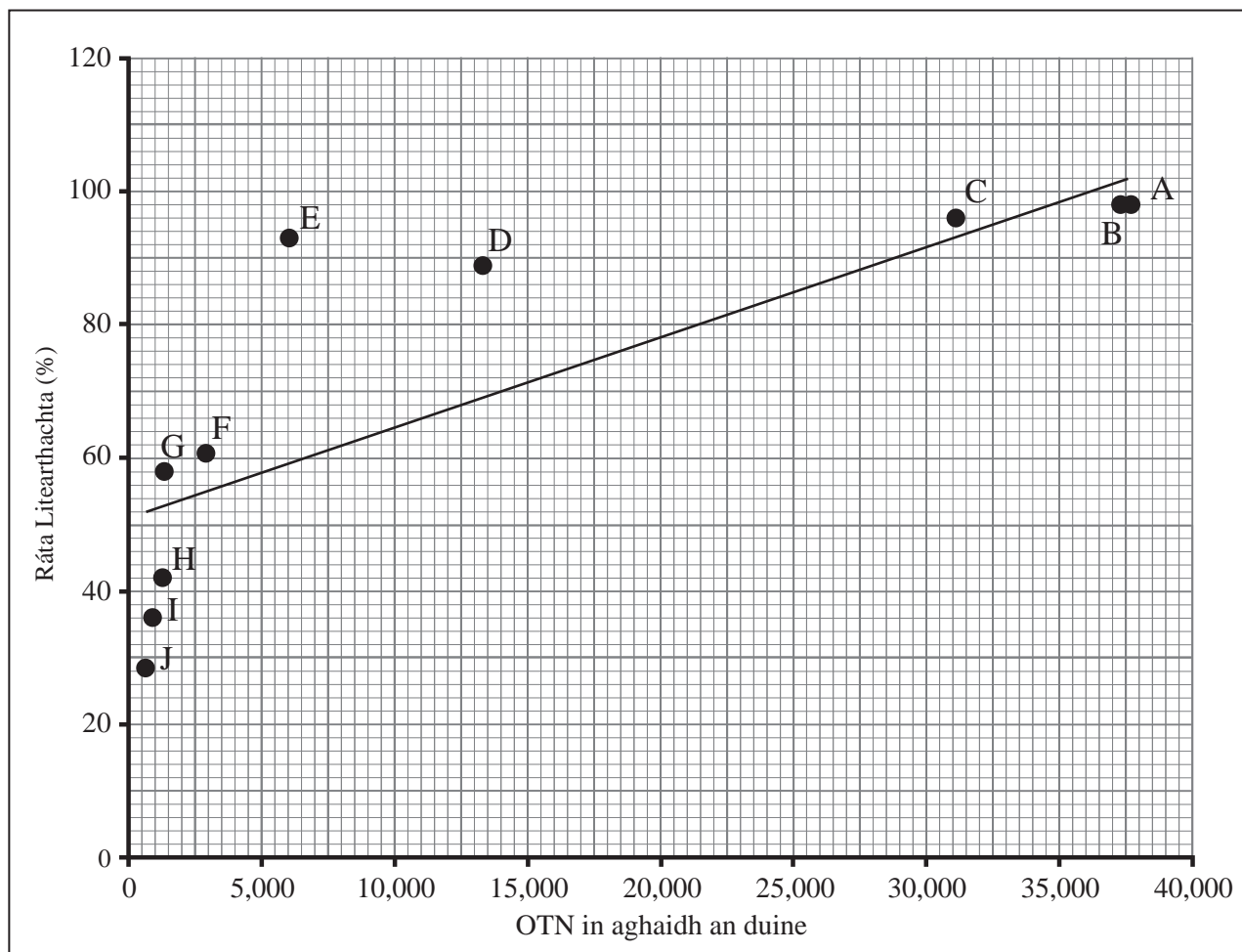
[3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

LEATHANACH BÁN

(Leanann na ceisteanna ar an chéad leathanach eile)

(c) Déan staidéar ar **Fíor 6** agus **Tábla 2** a thaispeánann scaipghraf agus tábla a dhéanann comparáid idir OTN (GNP) agus an ráta Litearthachta do dheich dtír a ainmnítear sa tábla. Freagair na ceisteanna a leanann

Foinse: An Príomhscrúdaitheoir

Fíor 6

Tábla 2

<ul style="list-style-type: none"> Taispeánann an ráta litearthachta an céatadán de na daoine i dtír a bhfuil léamh agus scríobh acu. Cuireann OTN in aghaidh an duine in iúl cad é meántuilleamh bliantúil na ndaoine i dtír. 	Litir ar an ghraf	Tír
	A	An Ostair
	B	Éire
	C	An Spáinn
	D	An Tuirc
	E	An tSín
	F	An India
	G	Gána
	H	An Ghaimbia
	I	An Aetóip
J	An Nígir	

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(i) Ainmnigh an tír in **Fíor 6** ina bhfuil an ráta litearthachta is ísle.

_____ [1]

(ii) Cuir síos ar an ghaol idir OTN agus an Ráta Litearthachta a thaispeántar in **Fíor 6**.

_____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____ [4]

(iii) Rangaigh an dá tháscaire ó **Fíor 6** mar tháscaire eacnamaíoch nó mar tháscaire sóisialta.

OTN = Táscaire _____

Ráta Litearthachta = Táscaire _____ [2]

(iv) Míneadh cad chuige a bhfuil sé tábhachtach go n-úsáidfí táscaire sóisialta agus táscaire eacnamaíoch araon le forbairt a thomhas.

_____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____ [3]

- (d) Déan staidéar ar **Fíor 7** a thaispeánann ceantar darb ainm Silicon Glen a roghnaigh cuid mhór tionscail ardteicneolaíochta le lonnú ann sa RA. Freagair na ceisteanna a leanann.

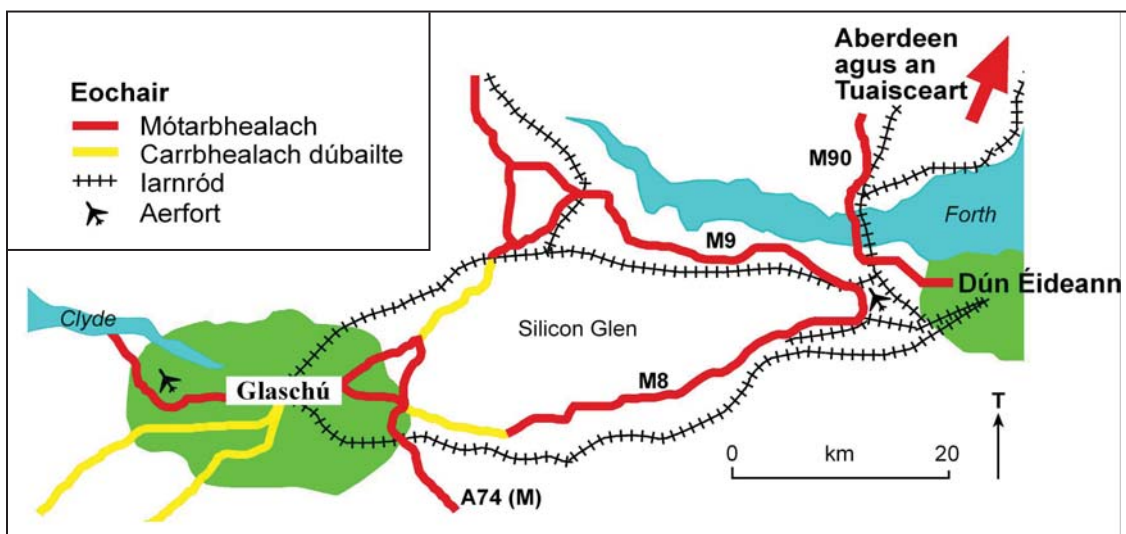

Figure from *Complete Geography* by Simon Chapman et al (OUP, 1998). Copyright © Oxford University Press 1998, reprinted by permission of Oxford University Press

Fíor 7

- (i) Cad é an mótarbhealach a théann ó thuaidh ó Dhún Éideann?

_____ [1]

- (ii) Luaigh ina iomláine fáth **amháin** a meallfadh Silicon Glen tionscail ardteicneolaíochta.

_____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____ [3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(iii) Cad é a chiallaíonn an téarma **tionscal ardteicneolaíochta**?

---

[2]

(e) Ainmnigh corporáid trasnáisiúnta (CTN) **amháin** a ndearna tú staidéar uirthi agus luaigh ina n-iomláine **dhá** fháth ar aistrigh sí a gcuid monarchana ó Thír Fhorbartha go Tír i mBéal Forbartha.

Ainm na CTN _____

Fáthanna ar aistrigh sí

---

[6]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

LEATHANACH BÁN

Téama F: Lonnaíochtaí agus Athrú

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

3 (a) Déan staidéar ar shliocht na Suirbhéireachta Ordanáis de Durham i Sasana agus freagair na ceisteanna a leanann.

(i) Luaigh agus mínigh toisc **amháin** a mbeadh tionchar aici ar an chúis ar roghnaíodh an suíomh seo do Durham (GR 2742) an chéad uair.

Toisc _____ [1]

(ii) Luaigh an fad dronlíne ón áras Páirceála agus Taistil ag 307446 go dtí stáisiún na mbusanna agus na gcóistí i lár Durham ag 269426.

_____ km [2]

(iii) Luaigh fáth **amháin** ar suíomh maith é GR 3044 d'áis Páirceála agus Taistil.

- (b) Déan staidéar ar **Fíor 8** a thugann eolas ar na háiseanna Páirceála agus Taistil in Durham. Freagair an cheist a leanann.

Páirceáil agus Taistil
Belmont
(GR 3044)

Tógadh 3 shuíomh rathúla Páirceála agus Taistil ar imeall Durham in 2005.

D'úsáid 1.2 milliún duine an tseirbhís seo sa chéad 2 bhliain agus tá an líon seo ag dul i méid i gcónaí.

Tá 1000 áit páirceála ag na suíomhanna agus bíonn busanna ann go minic le daoine a thabhairt isteach go lár na cathrach 6 lá sa tseachtain.

Tá níos mó carrchlós gearrthéarmach costasach i lár na cathrach anois.

Tá sé beartaithe ag Comhairle Cathrach Durham cur le méid na gcarrchlós Páirceála agus Taistil le níos mó carranna a choinneáil agus 2 áis Páirceála agus Taistil nua a thógáil fosta i gceantair eile den chathair.

Tá an t-iompar in Durham níos inbhuanaithe anois mar gheall ar Pháirceáil agus Taistil.

© Oliver Dixon <http://geograph.org.uk/photo/373392>

Fíor 8

- (i) Míneadh cad é mar a chuidíonn na háiseanna Páirceála agus Taistil leis an trácht a éascú i lár Durham.

---

[3]

- (ii) Míneadh cén dóigh ar cathair níos inbhuanaithe anois í Durham mar gheall ar na háiseanna Páirceála agus Taistil.

---

[3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(iii) Cuir na lonnaíochtaí seo a leanas in ord a méide ag tosú leis an cheann is mó.

Durham (GR 2742)

Sherburn (GR 3142)

Edmondsley (GR 2349)

Sacriston (GR 2447)

Tábla 3

Rang-ord	Lonnaíocht
1	
2	
3	
4	

[4]

(iv) Luaigh an téarma a úsáidtear le cur síos ar lonnaíochtaí á gcur in ord a dtábhachta i gceantar ar leith.

_____ [1]

(v) Comhlánaigh **Tábla 4** lena thaispeáint cad iad na seirbhísí atá ar fáil in Sacriston (GR 2447).

Tábla 4

Lonnaíocht	Oifig Phoist	Eaglais	Teach tábhairne	2 bhóthar nó níos mó	Busáras	Scoil	Ospidéal
Durham	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Sacriston	✓			✓			
Edmondsley	✓		✓	✓			

[3]

- (c) Déan staidéar ar **Tábla 5** a thaispeánann an daonra uirbeach mar chéatadán den daonra iomlán in áiteanna difriúla. Freagair na ceisteanna a leanann.

Tábla 5

An Daonra Uirbeach mar Chéatadán den Daonra Iomlán			
	1950	1990	2030 (measta)
Tíortha Forbartha	55	73	84
Tíortha i mBéal Forbartha	18	33	56

© Tables from Geog GCSE by Anna King et al (OUP, 2006), copyright © Oxford University Press 2006, reprinted by permission of Oxford University Press.

- (i) Déan comparáid ar an dóigh a bhfuil uirbiú ag athrú thar am mar a léirítear in **Tábla 5**.

---

[4]

- (ii) Luaigh ina iomláine fáth **amháin** le huirbiú i dTíortha i mBéal Forbartha.

---

[3]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.